

Sosyal Güvenlik ve Çalışan Yığınlar

Dr. Alper Akçam

Pahalılığın, işsizliğin, siyasî cinayetlerin, baskı ve kısımların azgınlaştığı günlerde yaşıyoruz. Hergün, köşe başında belli namlulara hedef olma, işten atılma, sürgün korkuları yerleşiyor bilinçlerde... Kısaca tüm çalışan yığınlar topluca bir «sosyal güvensizlik» batağında bocalayıp duruyorlar...

Bir de bu arada «dertlere deva» olacakmışça yasalastırılmaya çalışılan tasarılar var meclislerde. «En Az Geçim İndirimi», «İşçi Yardımlaşma Kurumu», «Genel Sağlık Sigortası», yasa tasarıları gibi... Bunları daha önce az çok kurumlaşmış, sosyal güvenlikle ilgili oldukları öne sürülen Sosyal Sigortalar Kurumu, T.C. Emekli Sandığı, Memur Yardımlaşma Kurumu, Bağ - Kurla birlikte düşünmek gerekir. Katsayı ile ilgili tartışmalar, katsayının 12 oluşu gene bu genel plan içinde ele alınmalıdır.

SSK, Bağ - Kur, T.C. Emekli Sandığı ve MEYAK konularında söylenebilecek en güzel söz Devlet Yatırım Bankasının 1976 finansman kaynaklarını açıklamak olacaktır. Şöyle sıralayabiliriz :

DYB kaynakları	2.500.000.000 T.L.
Tahvil satışları	
a) SSK	8.250.000.000 T.L.
b) MEYAK	1.500.000.000 T.L.
c) T.C. Emekli Sandığı	750.000.000 T.L.
d) Bağ - Kur	500.000.000 T.L.
Toplam	13.500.000.000 T.
Toplam	13.500.000.000 T.L.

Görüldüğü gibi söz konusu finansman kaynağı tamamen yakın çalışan yığınlarımızdır: işçiler, memurlar, esnaf ve zanaatkarlar..

Sosyal Sigortalar Kurumu, sabah akşam çoluk çocuğunu peynir ekmekle doyurabilmenin kavgasını veren işçilerimizden kesilen primlerle ayakta durur. İşyerlerinde koruyucu hekimlik, çalışma güvenliği hak getire... Gözle görülen tek işlevi müteahhitlere, tüccarlara yem borusu olan hastaneleridir. Onların durumu da işler acısı... Büyük mer-

kezler dışındaki çarpıklık, Ankara'ya, İstanbul'a veya İzmir'e sevkedilen hasta sayısı, sevkedilenlerin nitelikleri ile göze batıyor. Büyük merkezlerde, çoğunlukla asistanların bulunduğu polikliniklerde yüzlerle sayılan hasta kuyrukları, yer olmadığı veya falanca ünite bulunmadığı gerekçeleriyle SSK dışı hastanelere sevkedilen ve oralar da kolay kolay kabul edilmeyen ağır hastalar, cerrahî servislerde fizik tedavi için yatan torpilli hastalar, bütün servislere sık sık misafir edilen morali bozulmuş sarı sendikacılar.. v.b. v.b.

Emekli Sandığının fonksiyonunu geçenlerde yaşadığımız acı bir olayla daha iyi farkettilik. H.Ü. Tıp Fakültesi Toplum Hekimliğinde çalışan genç bir arkadaşımız, kötü bir hastalık sonucu aramızdan ayrıldı. Geride eşi ve çocukları kaldı. Onca yıl arkadaşımın alınterini kesmekte kusur göstermeyen Emekli Sandığının geride kalanlara cevabı «Bana ne» oldu. A.Ü. Tıp Fakültesi Ortopedi asistanı Dr. Murat Oflazoğlu içinde sonuç değişik olmadı..

MEYAK'a gelince.. Kanun yürürlükten kalktı, yerine yenisi çıkarılmadı ama hep «kanun» ve «hak»tan yana gözüken yetkililer memurların gözünün yaşına bakmadan çatır çatır kırıyorlar ücretlerden.. Bir ara kamuoyunda epeyce tartışılır olan MEYAK bütün «kanunsuz»luğuna rağmen susuş kumkumasına getirilmek isteniyor.

Sözü uzatmadan biraz başlara dönmek gerek.. Devlet Yatırım Bankasının finansman kaynaklarını sıralamıştık. İşçiden, memurlardan, esnaf ve zanaatkârdan kesilen paraların nerelerde kullanıldığını anlamak için bankanın yaptığı işe bakalım. Devlet Yatırım Bankası iktisadî devlet teşekküllerinin yatırım projelerine kredi verir. İktisadî devlet teşekkülleri de «az zamanda çok kar» getirmediklerinden sermayedarlarımızın boş bıraktığı alanlara yatırım yapar. Bu alanlarda üretilen mallar da tatlı kârlarında kullanılmak üzere, çoğunlukla istedikleri fiyatlarla sermayecilere devredilir. Veya sermayecilerle ortak yatırımlara girilir, onlar desteklenir, sırtları sıvazlanır, cepleri doldurulur. Yani bilinen 50 yıllık «Devletçiliğimiz» politikasıyla bir avuç parababası beslenir.. Çalışan yığınlar bir yandan emekleriyle sermayeye yeni katlar eklerken bir yandan da «sosyal güvenlik» gerekçeleriyle onlardan kesilen paralar sermayenin kasasına akar.. Amaç işçinin, memurun, köylünün, esnafın, zanaatkârın değil bir avuç parababasının sosyal günvenliğini sağlamaktır...

İşçi Yardımlaşma Kurumu ve Genel Sağlık Sigortası yasa tasarılarının da o çok tatlı kılıflarına hiç aldanmayalım. SSK'nun işçilerden, MEYAK, Emekli Sandığı, Bağ-Kur'un memur, esnaf ve zanaatkârlardan kestiği yeterli görülmemiş olacak ki, sermaye sözcüleri yeni oyunlar peşindeler.

Biraz da «En Az Geçim İndirimi» yasa tasarısı üzerinde durmak gerek. Tasarının dar gelirlilerin yaşam şartlarını iyileştirmeyi amaçladığı söyleniyor. Dar gelirlilere «kurtarıcı» gibi gösterilmeye çalışılan bazı vergi kolaylıkları aslında eskiden de vardı. Yürürlükte bulunan Gelir Vergisi yasasının 31. maddesine göre,

«Vergi yükümlüsünün günde 5, ayda 150, yılda 1800 lirayı aşmayan gelirleri vergiye tabi tutulmaz. Vergi yükümlüsü evli ise bu miktara günde 3, ayda 90, yılda 1080 lira, çocukların herbiri için günde 2, ayda 60, yılda 720 lira ilâve edilir.»

Bu geçim indirimi 1966 yılından beri uygulanmaktadır. 1968 yılında 980 sayılı kanunla, yalnız ücretliler için günde 5, ayda 150, yılda 1800 lira özel indirim yukardaki en az geçim indirimine eklenmiştir. Sürekli artan hayat pahalılığı karşısında bu rakamlar gittikçe günlünc bir hale gelmiştir.

	1972	1974	1976
Yasal asgari ücret ayda	750	1.200	1.800
Bilimce hesaplanmış asgari ücret	2.330	3.650	4.975
En az geçim indirimi	450	450	450

1968 de çıkarılmış yasa ile bir geri adım atılmıştı. Eski yasada en az geçim indirimi ücretten düşüldükten sonra vergi hesaplanıyordu. 1968 de çıkan 980 no.lu yasa ile en az geçim indiriminin vergisi ücretin vergisinden düşülmeye başlandı. Böylece dünyada en az geçim indiriminden vergi kesilen tek ülke Türkiye oldu.

Yeni hazırlanan tasarıda 1968 den beri yürürlükte olan en az geçim indiriminin kademeli olarak artırılması düşünülmektedir. Örnek olarak evli, bir çocuklu bir işçiyi alalım:

	1977	1978	1979	1980
Günde	21.25	27.50	33.75	40 T.L.
Ayda	637.50	752.50	1012.50	1.200 T.L.

Bu tasarıda da en az geçim indirimi de vergiden muaf değildir. Ayrıca tüm vergi yükümlülerinin yararlandığı en az geçim indirimi, 4 yıl içinde günde 5 liradan 15 liraya çıkarıldığı halde, yalnız ücretlilerin yararlandığı, «özel indirim» aynı süre içinde günde 5 liradan 10 liraya yükseltilmektedir.

Yasa tasarısı sonuç olarak örnek aldığımız işçi ücretine yalnızca 42 lira (kırk iki lira) lık bir aylık artış getirmektedir.

Geçtiğimiz sene parlamentoda şiddetli tartışmalar vardı. Tartışılan konu, kamuoyunun da yakından izlediği «katsayı» idi. Uzun kavgalar sonucu katsayı 12 oldu. Arkasından katsayının 12 olmasında çabası bulunan siyasî parti sözcüleri, «Vatan Kurtaran» pozlu demeçler verdiler. Sağolsunlar, çalışan yığınlarımız içinde epeyce bir nicelik tutan memurlar kendilerine teşekkür borçludurlar¹

Aslında değişen bir şey olmadı.. Hergün birkaç katı artan hayat pahalılığı karşısında katsayının 12 olması, özellikle düşük dereceli memur yaşamını hemen hiç etkilemedi. Bırakalım biz 12'yi, katsayı 15 veya 17 bile olsa ne değişecekti? Görelim:

Derece	Katsayı 15			Katsayı 17		
	Ele Geçen	Artış		Ele Geçen	Artış	
1/1	6.391.30	2.035.60		7.041.70	2.686.00	
4/1	4.777.25	1.724.10		5.045.00	1.991.35	
7/1	3.420.15	1.286.55		3.651.20	1.466.60	
10/1	2.543.20	888.50		2.793.90	966.25	
15/1	1.657.20	603.70		1.786.90	733.40	

Bu rakamlar bile «kurtarıcı» olamayacaktı.

Demek ki SSK'sından, Emekli Sandığından, MEYAK, GSS, İYAK, Katsayı artışı, En az geçim indirimine kadar tümü çalışan yığınlar için bir aldatmacadan başka şey değildir. Ücretlerden «Sosyal güvenlik» için kesilenler, parababalarının sosyal güvenliği için kullanılırken, katsayı artışı, en az geçim indirimi, deve adımıyla yürüyen fiyatlar karşısında püre sıçrayışı bile olamamaktadır.

Aslında pahalılık yalnızca bize özge bir olay değil... Plansız, programsız, yürümesinde bir avuç sermayedarın tatlı kârının başlıca ilke sayıldığı kapitalizmin hâkim olduğu tüm ülkelerin sorunu bu... Ayrıca bizde kapitalizm serbest rekabetçi devreyi yaşamadığından ve bununla ilgili olarak kapitalizm öncesinin kalıntıları iliklerimize dek işlemiş olduğundan bunalım katmerli bir şekil alıyor. Bir yanda kapitalistler arasından en kodamanlarının oluşturduğu finans-kapitalistler zümresi, diğer yanda onun taşra ortağı tefeci-bezirgânlık, ülkemizi bir gerilik ablukasına almış durumunda... Böyle bir ülkede köklü siyasî değişiklikler olmadan çalışan yığınların insanca yaşayabileceğini ummak fazlaca ütopyacılık olur.

Ülke ekonomisini haraç-mezat çarşısına çevirmiş, bütün yeraltı ve yerüstü kaynaklarımızı uluslararası finans-kapitale kendi tatlı kârları uğruna peşkeş çekmiş bu bir avuçluk azınlığa karşı, yani pahalılığa, işsizliğe, siyasî cinayetlere, baskı ve kıyımaya karşı en etkin mücadele yolu, halkın tepeden tırnağa örgütlenmesidir. Sendikalar, dernekler, kooperatifler, odalar halkın çeşitli kesimlerinin örgütlenmesinde birer adımdırlar. Tüm çalışan yığınlar grevli, toplu sözleşmeli sendikal haklarını kazanmadan, hayat pahalılığına karşı aktif mücadele mümkün değildir. O halde gerçekten sosyal güvenlik istiyorsak amacımız bu doğrultuda mücadele etmek olmalıdır. **Sendikal (toplu sözleşme ve grev hakkı olan) hakkımızı kazandığımız anda ileri bir adım atmış olacağız..**

Yararlanılan Kaynaklar :

- 1 — TÜTED haberler — Ocak 1977
- 2 — DİSK dergisi — Ocak 1977